DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)
13. december 1989 *

I sag C-1/89,

angående en anmodning, som Finanzgericht Berlin i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Ingrid Raab, galleriejer, Berlin,

mod

Hauptzollamt Berlin-Packhof,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af pos. 49.11. B, »fotografier« og 99.02, »originale stik, tryk og litografier«, i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 3618/86 af 24. november 1986 om ændring af forordning (EØF) nr. 3331/85, om ændring af forordning (EØF) nr. 950/68 om Den Fælles Toldtarif (EFT L 345, s. 1), samt af pos. 49.11 B, »serigrafier« i liste II i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 1945/86 af 18. juni 1986 om midlertidig suspension af de autonome satser i Den Fælles Toldtarif for en række industrivarer (EFT L 174, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden F. A. Schockweiler, dommerne G. F. Mancini og T. F. O'Higgins,

generaladvokat: W. Van Gerven
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

efter at der er afgivet indlæg af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Jörn Sack,

* Processprog: tysk.

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 11. oktober 1989,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. november 1989,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 8. november 1988, indgået til Domstolen den 3. januar 1989, har Finanzgericht Berlin i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af pos. 49.11 B, »fotografier«, og 99.02, »originale stik, tryk og litografier«, i bilaget til Rådets forordning nr. 3618/86 af 24. november 1986 om ændring af forordning nr. 3331/85 om ændring af forordning nr. 950/68 om Den Fælles Toldtarif (EFT L 345, s. 1, herefter benævnt »toldtariffen«) samt af pos. 49.11 B, »serigrafier« i liste II i bilaget til Rådets forordning nr. 1945/86 af 18. juni 1986 om midlertidig suspension af de autonome satser i Den Fælles Toldtarif for en række industrivarer (EFT L 174, s. 1).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem Ingrid Raab, der ejer et kunstgalleri i Berlin, og Hauptzollamt Berlin-Packhof (herefter benævnt »Hauptzollamt«) vedrørende tarifering af et parti på 36 fotografier af kunstneren Robert Mapplethorpe, som Ingrid Raab havde købt for 66 783,30 DM og indført fra USA til Forbundsrepublikken Tyskland i marts 1987.

3 Ingrid Raab ansøgte Zollamt Berlin-Tegel-Flughafen om at ekspedere fotografierne til fri omsætning og anmeldte dem som »originale stik, tryk og litografier«, som i henhold til toldtariffens kodenummer 9902 000 00 ikke er pålagt told.

4 Toldkontoret tariferede varerne under toldtariffens kodenummer 4911 400 90 (»fotografier«) og opkrævede 5,8 % told.

5 Ingrid Raab har indbragt afgørelsen for Finanzgericht Berlin med den begrundelse, at de pågældende fotografier, som kun er fremstillet i et begrænset antal på grundlag af en kunstnerisk bearbejdet originalplade og hvis værdi langt overstiger de anvendte materialers, burde anses for kunstgenstande i toldtariffens kapitel 99's forstand og derfor tariferes i pos. 99.02 på grund af deres lighed med grafisk kunst.

6 Hvis det ikke er muligt at fortolke toldtariffen således, at kunstneriske fotografier henhører under pos. 99.02, har Ingrid Raab under henvisning til princippet om ligebehandling af alle kunstværker fremstillet ved hjælp af en mekanisk eller fotomekanisk proces subsidiært gjort gældende, at kunstneriske fotografier sidestilles med serigrafier som — selv om de i lighed med fotografier tariferes i toldtariffens pos. 49.11. B — er fritaget for told ved import i henhold til forordning nr. 1945/68.

7 Under henvisning til, at toldtariffens bestemmelser er utvetydige, og at tariferingskriterier, som bygger på en vares kunstneriske karakter, ville være uanvendelige i praksis, har Hauptzollamt gjort gældende, at fotografier alene skal tariferes under kodenummer 4911 400 90 uafhængigt af deres kunstneriske værdi.

8 Finanzgericht Berlin er af den opfattelse, at sagen rejser et spørgsmål vedrørende fortolkningen af de omhandlede fællesskabsbestemmelser, hvorfor den har udsat sagen på Domstolens afgørelse af følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal 36 fotografier af kunstneren Robert Mapplethorpe, som er købt for i alt 66 783,30 DM, tariferes under kodenummer 4911 400 90 (fotografier) eller kodenummer 9902 000 00 (originale stik, tryk og litografier) eller subsidiært kodenummer 4911 500 10 (toldfritagelse for kunstnerisk serigrafi) i Den Fælles Toldtarif?«

9 Vedrørende hovedsagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

10 Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål i det væsentligste oplyst, om toldtariffens bestemmelser skal fortolkes således, at kunstneriske fotografier skal tariferes som originale stik, tryk og litografier i toldtariffens pos. 99.02 eller, subsidiært, anses for kunstneriske serigrafier i pos. 49.11 B i liste II i bilaget til forordning nr. 1945/86. Såfremt spørgsmålet besvares benægtende, ønsker den forelæggende ret oplyst, om alle fotografier skal tariferes i toldtariffens pos. 49.11 B, uafhængigt af deres eventuelle kunstneriske karakter.

11 Med henblik på besvarelse af spørgsmålet bemærkes, at pos. 99.02 findes i kapitel 99, der har overskriften »kunstværker, samlerobjekter og antikviteter«, og positionen omhandler »originale stik, tryk og litografier«.

12 Det konstateres indledningsvis, at selv om de varer, som omfattes af toldtariffens kapitel 99, er fritaget for told i et ønske om at fremme den kunstneriske produktion (jfr. dom af 14. december 1988, Huber, præmis 16, 291/87, Sml. s. 6449), følger det ikke heraf, at enhver genstand, som kan tillægges en kunstnerisk karakter, skal tariferes i dette kapitel. Det fremgår nemlig af den første almindelige tariferingsbestemmelse vedrørende nomenklaturen i Den Fælles Toldtarif, at overskrifter til afsnit, kapitler og underafsnit alene tjener til orientering, og at tariferingen skal ske med hjemmel i positionsteksterne og de til afsnit og kapitler knyttede bestemmelser.

13 Det bemærkes dernæst, at ifølge bestemmelse 2 til toldtariffens kapitel 99 forstås der ved »originale stik, tryk og litografier« i pos. 99.02 »direkte aftryk i sort og hvidt eller i farve af én eller flere plader, der af kunstneren helt er udført i hånden, uanset hvilken teknik og hvilket materiale han har anvendt, dog således at der ikke må være benyttet nogen mekanisk eller fotomekanisk proces«.

14 Domstolen har i den henseende allerede fastslået (jfr. nævnte dom af 14. december 1988, præmis 17 og 18), at de værker, som omhandles i toldtariffens pos. 99.02, altid er reproduktioner af en original tegning udført i hånden af kunstneren uden anvendelse af nogen mekanisk eller fotomekanisk proces ved udførelsen af den originale plade, på grundlag af hvilken trykkene fremstilles.

15 Det fremgår af denne praksis, at originale stik, tryk og litografier i toldtariffens pos. 99.02 er karakteriseret ved, at kunstneren selv har udført originalen i hånden, og at alene reproduktionen kan ske ved hjælp af en mekanisk trykkemetode.

16 Det må imidlertid konstateres, at fotografier, herunder kunstneriske, ikke opfylder denne betingelse. Selv om fotografen ved sit valg af motiver og anvendte teknikker kan bibringe sit værk en vis kunstnerisk værdi, er originalen altid et resultat af en teknisk proces, som består i at fiksere motivet på en lysfølsom overflade ved hjælp af lyset. Originalen kan derfor ikke anses for at være helt udført i hånden i henhold til bestemmelse 2 til toldtariffens kapitel 99.

17 Kunstneriske fotografier kan derfor ikke tariferes i toldtariffens pos. 99.02.

18 For så vidt angår det andet spørgsmål, om kunstneriske fotografier i tariferingsmæssig henseende kan anses for serigrafier, bemærkes det, at i afsnittet »faktiske omstændigheder« i Domstolens dom af 27. oktober 1977, Westfälischer Kunstverein (23/77, Sml. s. 1985), er fremstillingsmåden for serigrafier beskrevet således: »Serigrafien er en trykkemetode, hvorved der anvendes en trykform, som består af et særligt vævet stof af naturlige (silke) eller syntetiske tekstilfibre (nylon osv.) eller af metaltråde (rustfrit stål osv.), der er udspændt på en træ- eller metalramme.

Denne trykkemetode indebærer to faser: forberedelsen af siskabelonen, det vil sige 'overførelsen' af den originaltegning, som skal mangfoldiggøres, på sien (fremstilling af trykrammen) og gengivelsen på trykunderlaget (selve trykningen).«

19 Det følger heraf, at selv om trykkemetoden for serigrafier adskiller sig fra reproduktion af originale stik, tryk og litografier i toldtariffens pos. 99.02, har kunstneriske serigrafier det til fælles med de i positionen omhandlede værker, at kunstneren i hånden har udført originaltegningen, som skal reproduceres.

20 Kunstneriske fotografier kan derfor ikke i tariferingsmæssig henseende sidestilles med kunstneriske serigrafier i pos. 49.11 B i liste II i bilaget til forordning nr. 1945/86 af samme grunde, som udelukker deres tarifering i toldtariffens pos. 99.02.

21 Herefter skal det spørgsmål undersøges, om alle fotografier skal tariferes i toldtariffens pos. 49.11 B, uafhængigt af deres eventuelle kunstneriske karakter.

22 I den henseende henvises til ovenstående (præmis 12), hvoraf fremgår, at ikke enhver genstand, som kan tillægges kunstnerisk karakter, skal tariferes i toldtariffens kapitel 99, og at tariferingen skal ske med hjemmel i positionsteksterne og de til afsnit og kapitler knyttede bestemmelser.

23 Fotografier er udtrykkelig nævnt i toldtariffens pos. 49.11 B. Der sondres ikke i positionen efter, om fotografierne har kunstnerisk karakter, og positionen er ifølge Domstolens praksis (nævnte dom af 27. oktober 1977, præmis 5) en opsamlingsbestemmelse, der omfatter alle grafisk trykte varer, som ikke er nævnt andetsteds i toldtariffen.

24 Uanset at overskrifter til kapitler i henhold til den første almindelige tariferingsbestemmelse vedrørende nomenklaturen i Den Fælles Toldtarif kan tjene til orientering ved tarifering efter toldtariffen, kan det forhold, at genstanden hævdes at være af kunstnerisk karakter, ikke begrunde en tarifering i et andet af toldtariffens kapitler, når genstanden er opført i en bestemt position.

25 Dette gælder så meget mere, som Domstolen har fastslået (jfr. nævnte dom af 27. oktober 1977, præmis 3), at en genstands kunstneriske værdi i det væsentlige defineres ud fra subjektive og flydende kriterier, hvorfor tariferingen må foretages i henhold til de objektive kriterier, som toldtariffen anvender, både af hensyn til toldtariffens funktion og af hensyn til retssikkerheden.

26 Følgelig henhører fotografier, som kan tillægges en kunstnerisk karakter, ligesom andre fotografier under toldtariffens pos. 49.11 B.

27 Herefter bør den nationale domstols spørgsmål besvares således, at toldtariffens bestemmelser skal fortolkes således, at kunstneriske fotografier ikke ligesom originale stik, tryk og litografier skal tariferes i toldtariffens pos. 99.02 og heller ikke kan anses for serigrafier i pos. 49.11 B i liste II i bilaget til forordning nr. 1945/86. Alle fotografier skal, uanset om de er af kunstnerisk art, tariferes i toldtariffens pos. 49.11 B.

Sagens omkostninger

28 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Finanzgericht Berlin, ved kendelse af 8. november 1988, for ret:

Den Fælles Toldtarifs bestemmelser skal fortolkes således, at kunstneriske fotografier ikke ligesom originale stik, tryk og litografier skal tariferes i Den Fælles Toldtarifs pos. 99.02 og heller ikke kan anses for serigrafier i pos. 49.11 B i liste II i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 1945/86 af 18. juni 1986 om midlertidig suspension af de autonome satser i Den Fælles Toldtarif for en række industrivarer. Alle fotografier skal, uanset om de er af kunstnerisk art, tariferes i Den Fælles Toldtarifs pos. 49.11 B.

Schockweiler Mancini O'Higgins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. december 1989.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

F. A. Schockweiler
Formand for Anden Afdeling